Raadsvoorstel

Raadsvergadering	**Eenheid en opsteller**
30 mei 2022	Vergunningverlening & Handhaving
Commissie	A. Avdic
commissie Algemene en Ruimtelijke zaken	**Portefeuillehouder**
	M.A. Schipper
	Programma

Onderwerp

Verordening nadeelcompensatie gemeente Hattem

Voorstel

De bijgevoegde “Verordening nadeelcompensatie gemeente Hattem” vast te stellen en in werking te laten treden op het tijdstip waarop de Omgevingswet in werking treedt.

Inleiding

Met de komst van de Omgevingswet (naar verwachting 1 januari 2023) verandert er een aantal zaken als het gaat om schadevergoedingen. Zo komt allereerst het huidige begrip planschade onder de noemer nadeelcompensatie te vallen. Daarnaast zorgt de Omgevingswet voor nieuwe categorieën besluiten die ook voor schadevergoeding in aanmerking komen, zoals maatwerkvoorschriften of binnenplanse omgevingsvergunningen. Daarnaast wijzigt de manier waarop eventuele schade wordt bepaald. Tegelijk met de invoering van de Omgevingswet treedt titel 4.5 Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), de generieke nadeelcompensatie van de Awb, in werking.

De regeling stelt particulieren in de gelegenheid om financiële compensatie (‘nadeelcompensatie’) te vragen wanneer een rechtmatige handeling van de gemeente, zoals het verlenen of intrekken van een vergunning of feitelijk handelen, heeft geleid tot financieel nadeel. Inwoners, bedrijven en instellingen die door dergelijk rechtmatig overheidsoptreden schade lijden die uitgaat boven het ‘normaal maatschappelijk risico’ en in vergelijking tot anderen onevenredig zwaar worden getroffen, kunnen dan een aanvraag om schadevergoeding indienen (artikel 4:126 Awb). Door hiervoor één uniforme aanvraagregeling in de Awb op te nemen, worden alle geschillen over rechtmatig overheidsoptreden geconcentreerd bij één rechter, namelijk de bestuursrechter.

Momenteel heeft de gemeente Hattem de ‘Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Hattem 2008’ (de planschadeverordening). Het is nodig dat we deze verordening aanpassen aan de wetgeving die naar verwachting per 1 januari 2023 in werking treedt. In de nieuw vast te stellen verordening worden de gemeentelijke uitvoeringsregels van deze regeling vastgelegd. De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben de onderhavige college- en raadsvoorstellen en het concept-raadsbesluit in gezamenlijkheid voorbereid. Als basis is de modelverordening Nadeelcompensatie van de VNG gebruikt.

Beoogd effect

Door de ‘Verordening nadeelcompensatie gemeente Hattem’ vast te stellen, wordt invulling gegeven aan één van de door de VNG geformuleerde ‘minimale acties Omgevingswet’. Met de nieuwe verordening nadeelcompensatie zorgen we dat we aanvragen voor nadeelcompensatie kunnen (blijven) afhandelen als de Omgevingswet in werking treedt.

Bevoegdheid/Juridisch kader

Titel 4.5 Awb voorziet in een algemene regeling over de vergoeding (of tegemoetkoming) van schade door rechtmatig overheidshandelen. In deze titel staan de grondslagen, inhoudelijke eisen en procedurele bepalingen over toekenning van nadeelcompensatie. Zo bevat de regeling in de Awb procedureregels voor het afhandelen van die aanvragen (zoals beslistermijnen). Ook zijn regels opgenomen over de maximale hoogte van het te heffen recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag.

In de Omgevingswet (afdeling 15.1) is een nadeelcompensatieregeling opgenomen die aansluit op de algemene regeling uit de Awb. Ten opzichte van titel 4.5 Awb bevat de Omgevingswet een nadere afbakening van schadeoorzaken. Artikel 4:126, eerste lid Awb bepaalt dat op grond van elk handelen door de overheid in het kader van een rechtmatige uitoefening van een haar toegekende taak of bevoegdheid om schadevergoeding kan worden verzocht. De regeling in de Awb biedt daarmee een brede grondslag voor aanvragen om nadeelcompensatie. Die brede grondslag wordt in de Omgevingswet beperkt tot schadeoorzaken als bijvoorbeeld het verlenen (of intrekken) van een omgevingsvergunning, of het vaststellen van een regel in een omgevingsplan (wanneer deze rechtstreeks rechten of verplichtingen voor burgers en bedrijven bevat).

In de vast te stellen gemeentelijke verordening wordt een aantal keuzemogelijkheden vastgelegd, zoals de procedure, de indieningsvereisten, het te heffen recht en de regels voor het inwinnen van extern advies.

Eerdere besluitvorming en kaders

De verordening vervangt de ‘Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Hattem 2008’ (de planschadeverordening).

Argumenten

1.1 Zonder deze verordening kunnen we aanvragen voor nadeelcompensatie straks niet afhandelen

Met het vaststellen van de verordening brengen we de bestaande regeling over nadeelcompensatie en planschade in overeenstemming met de nieuwe bepalingen uit de Omgevingswet. Als we dit niet doen gelden er voor nieuwe situaties na inwerkingtreding van de Omgevingswet geen procedureregels en kunnen we aanvragen niet volgens de

voorgestelde procedure afhandelen, omdat niet wordt voldaan aan de wettelijke eisen die dan gelden.

1.2 We zorgen voor één uniforme regeling

Het heffen van het recht kan alleen plaatsvinden bij wettelijk voorschrift (art. 4:128 Awb). Om die reden moet een verordening worden vastgesteld. Overige bepalingen, zoals met betrekking tot de adviescommissie, zouden eventueel ook in een beleidsregel kunnen worden vastgelegd. Omwille van de duidelijkheid is het echter wenselijk alle bepalingen omtrent nadeelcompensatie bij elkaar te houden en dus vast te leggen in één verordening. Bovendien leidt het vastleggen van de adviescommissie in een verordening ertoe dat afdeling 3.3 Awb ook van toepassing is. Deze afdeling bevat aanvullende waarborgen voor advisering.

Hierna wordt nog toegelicht welke specifieke keuzes in de verordening zijn gemaakt.

Het te heffen recht (artikel 2)

Voor het in behandeling nemen van de aanvraag kan de gemeente een recht heffen. Dit recht mag maximaal € 500 bedragen en wordt volledig vergoed wanneer de aanvraag wordt toegewezen. Voor de aanvragen in Hattem wordt voorgesteld het tarief vast te stellen op € 500. Dit bedrag komt het meest in de buurt van een kostendekkend tarief. Het volledige recht wordt vergoed wanneer de aanvraag wordt toegewezen.

Voor de betaling van dit recht wordt een betalingstermijn van vier weken voorgesteld. Dit wijkt af van de generieke zeswekentermijn voor bestuurlijke geldschulden van artikel 4:87 Awb. Dit sluit echter aan bij de betalingstermijn van vier weken die geldt op grond van de huidige planschadeverordening.

Aanvraagvereisten (artikel 3)

Voorgesteld wordt om het mogelijk te maken de aanvraag in te dienen:

1. via het daarvoor vastgestelde aanvraagformulier op de gemeentelijke website; of
2. schriftelijk;
3. per e-mail.

Door dit op deze wijze vast te leggen wordt voorkomen dat aanvragen ook op andere digitale wijzen (zoals *Whatsapp*) kunnen worden ingediend.

Adviescommissie (artikel 4)

In deze artikelen wordt de procedure beschreven die wordt gevolgd wanneer het noodzakelijk is om advies in te winnen voor een juiste afhandeling van de aanvraag. Bij voorkomende aanvragen wordt een extern adviesbureau benaderd met het verzoek advies uit te brengen.

De gemeente Heerde en Oldebroek werken al een aantal jaren samen met betrekking tot de externe advisering op het gebied van planschade. De bestaande raamovereenkomsten die zij hebben met een extern adviesbureau lopen binnenkort af. Op dit moment wordt

onderzocht hoe de voortzetting ervan gestalte moet krijgen. Naar verwachting zal de gemeente Hattem zich bij deze samenwerking aansluiten.

Van het inwinnen van advies wordt afgezien wanneer:

- de aanvraag kennelijk ongegrond is;
- wanneer de schade niet aan de gemeente kan worden toegerekend;
- wanneer eerder al voor een vergelijkbare aanvraag advies is ingewonnen;
- wanneer de schade minder bedraagt dan € 500; of
- wanneer in de gemeentelijke organisatie voldoende deskundigheid aanwezig is om de aanvraag zelf te kunnen beoordelen.

Uitbetaling en voorschot (artikel 5)

In deze artikelen wordt bepaald dat de toegekende schadevergoeding wordt uitbetaald uiterlijk op de dag waarop het besluit op de aanvraag onherroepelijk is geworden, in beginsel dus zes weken na dagtekening. In uitzonderlijke situaties, waarin de aanvraag naar verwachting zal worden toegekend maar het onevenredig bezwarend is om de beslissing op de aanvraag af te wachten, kan de gemeente een voorschot verlenen.

Kwijtschelding (artikel 6)

In dit artikel wordt vastgelegd dat voor het te heffen recht geen kwijtschelding wordt verleend. Deze bepaling wordt uit voorzorg opgenomen, omdat het karakter van het te heffen recht niet voldoende duidelijk volgt uit de wet. Voor andere gemeentelijke rechten, zoals leges of begrafenisrechten, is in beginsel kwijtschelding mogelijk, tenzij dit bij verordening is uitgesloten. Mocht het karakter van het te heffen recht ook als gemeentelijke belasting kwalificeren, dan zou dit recht ook voor kwijtschelding in aanmerking komen, zolang daarover niets in de verordening is opgenomen. Om die reden wordt zekerheidshalve bepaald dat dit niet mogelijk is.

Slotbepalingen (artikelen 7 en 8)

Deze bepalingen regelen de intrekking van de bestaande planschadeverordening en de inwerkingtreding van de nieuwe verordening nadeelcompensatie. De inwerkingtreding van de verordening wordt gekoppeld aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de nadeelcompensatieregeling in de Awb. Dit is mede ingegeven door de onzekerheid omtrent de datum van inwerkingtreding van deze regeling, die op zijn beurt is gekoppeld aan inwerkingtreding van de Omgevingswet.

1.3 De huidige regeling wordt nog wel toegepast voor eerdere aanvragen

Voor schadeveroorzakende besluiten of handelingen vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet, geldt het oude recht. Het oude recht geldt maximaal 5 jaar (artikel 4.17 Invoeringswet Omgevingswet). De reden hiervoor is dat er nog aanspraak- c.q. beroepsmogelijkheden kunnen bestaan onder de oude verordening. Gelet hierop is in artikel 7 van de nieuwe verordening een overgangsbepaling opgenomen waarin bepaald is dat de

planschadeverordening nog van toepassing is op dergelijke verzoeken om schadevergoeding.

Kanttekeningen

Te heffen recht, kostendekkendheid
Voor het voorgestelde tarief van € 500 wordt geen cijfermatige onderbouwing gegeven. De precieze kosten zijn op voorhand vrijwel onmogelijk te schetsen. Bij aanvragen waarin extern advies moet worden ingewonnen – en dat zullen de meeste gevallen zijn – zullen de totale kosten het bedrag van € 500 al snel overstijgen.

Volgens de wetgever hoeft het tarief niet (maximaal) kostendekkend te zijn. De figuur van de heffing is in artikel 4:128 Awb geïntroduceerd om te voorkomen dat er al te lichtvaardig wordt overgegaan tot indiening van een aanvraag om schadevergoeding. Omdat het uitgangspunt is dat we zoveel mogelijk kostendekkend willen werken, wordt voorgesteld een tarief van 500 te heffen. Dit bedrag komt het meest in de buurt van een kostendekkend tarief.

Inwerkingtreding
De inwerkingtreding van titel 4.5 Awb hangt samen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en is vooralsnog gepland op 1 januari 2023. Mocht de inwerkingtreding van de Omgevingswet wederom worden uitgesteld, dan geldt dat ook voor de invoering van de nadeelcompensatieregeling. Mocht de Omgevingswet onverhoopt toch niet ingevoerd worden, dan treedt de nu voorgestelde verordening ook niet in werking.

Financiën

In de begroting 2023 zal rekening worden gehouden met de overgang naar ‘nadeelcompensatie’.

Communicatie

Het vaststellen en intrekken van de verordeningen zal op de gebruikelijke wijze bekend worden gemaakt.

Uitvoering

Door de inwerkingtreding van de regeling over nadeelcompensatie wordt het belangrijker om direct bij ontvangst van een schadeclaim te beoordelen of er sprake is van een rechtmatige of onrechtmatige schadeoorzaak. Dit heeft immers gevolgen voor de te doorlopen procedure en de van toepassing zijnde afhandeltermijnen. Als het gaat om een rechtmatige schadeoorzaak geldt het proces zoals beschreven in deze verordening. Om die reden wordt het proces voor de afhandeling van schadeclaims opnieuw vastgesteld binnen de gemeente.

Het proces vangt aan met een beoordeling van de schadeclaim door een medewerker van de gemeente, die beoordeelt of de gestelde schade voortkomt uit een rechtmatige, dan wel een onrechtmatige overheidsdaad. De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben inmiddels binnen de organisatie de medewerker aangewezen die verantwoordelijk is voor deze processtap. Hoe dit proces verder binnen de organisatie ingericht gaat worden, zal voor de inwerkingtreding worden bepaald en worden ingericht binnen de gemeente.

Verder zal op de gemeentelijke website een formulier beschikbaar worden gesteld waarmee particulieren (DigiD) en bedrijven (eHerkenning) hun aanvraag om nadeelcompensatie kunnen indienen. Voor de verdere afhandeling van de aanvraag nadeelcompensatie zijn de

gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek in gezamenlijkheid bezig met het ontwikkelen van standaardbrieven voor onder meer de procedurebevestiging, het inschakelen van een extern adviseur en het uiteindelijke besluit.

De aanvrager ontvangt uiterlijk binnen 8 weken, of 6 maanden indien een extern adviseur moet worden ingeschakeld, een definitief besluit op zijn aanvraag. Tegen dit besluit staan de gebruikelijke rechtsmiddelen van bezwaar en beroep bij de rechtbank open.

Hattem, 19 april 2022

Het college van burgemeester en wethouders van Hattem,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:

1. Raadsbesluit
2. Huidige Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008